

1. VIDE

1.1. Savvaļas putnu aizsardzība

1.1.1. Pasākumi, lai saglabātu, uzturētu vai atjaunotu atsevišķu putnu sugu dzīvotņu daudzveidību un teritoriju

Sugu un biotopu aizsardzības likums, 9. panta 3. punkts

Zemes īpašniekiem un pastāvīgajiem lietotājiem ir pienākums:

3) neierobežot īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izpēti, uzskaiti un kontroli

Zemes īpašniekiem jāatļauj speciālistiem un ekspertiem veikt putnu sugu un biotopu inventarizāciju īpašumā, neierobežot vides aizsardzības iestāžu inspektoriem piekļuvi tiem objektiem īpašumā, uz kuriem attiecas vides un dabas aizsardzības normatīvo aktu prasības, piemēram, aizsargājamām sugām un biotopiem, īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, objektiem, kuri piesārņo vai degradē vidi u.c.

Pārbaudes laikā tiks kontrolēta visa darbība, kas attiecas uz lauksaimniecības zemi, kā arī izskatītas sūdzības par izpēti, uzskaiti un kontroles ierobežošanu.

Sugu un biotopu aizsardzības likums, 9. panta 4. punkts

Zemes īpašniekiem un pastāvīgajiem lietotājiem ir pienākums:

4) nodrošināt migrējošiem dzīvniekiem (arī putnu sugām, kas nav iekļautas īpaši aizsargājamo sugu sarakstos) netraucētu atpūtu un barošanos migrācijas sezonas laikā, ieviest saudzīgas ekoloģiskās metodes, lai novērstu dzīvnieku nodarītos postījumus

Lai pasargātu saimniecību no postījumiem, kurus var radīt dzīvnieki barošanās un migrācijas laikā, jāizvēlas tādas metodes, kas neietekmē dzīvnieku veselību un nenodara kaitējumu putniem. Piemēram, lai pasargātu saimniecību no zaudējumiem, ieteicams mainīt audzējamo lauksaimniecības kultūraugu, nevis esošo kultūraugu pasargāt ar tīkliem, cilpām, dažādām atbaidīšanas iekārtām, šaujamo ierociem u.c. Ja nav iespēju mainīt kultūraugu, tad putnus var atbaidīt ar troksni vai arī - tā kā putniem ir laba oža - tad uz lauka izlikt vielas, kas atbaidītu putnus. Ja lauksaimniekam katru gadu migrējošie putni (piemēram, dzērves) bojā sējumus un nodara nopietnu kaitējumu kultūraugiem, tad, lai aizdzītu putnus jāsāņem atļauja no Dabas aizsardzības pārvaldes. Atļaujā jānorāda kurā laikā un vietā ar kādiem paņēmieniem vai pasākumiem tiks ierobežota konkrēta putnu suga.

Zemes īpašniekiem un pastāvīgajiem lietotājiem pagaidām ir apturēta kompensācijas izmaksa par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem.

Kontrole vizuāli novērtēs lauksaimniecisko darbību, kā arī ņems vērā iepriekšējā gada sūdzības un atklātos pārkāpumus par migrējošo dzīvnieku traucēšanu un ekoloģisko metožu ieviešanu postījumu novēršanai.

1.1.2. Piesārņojuma vai kaitējuma novēršana dzīvotnēm un savvaļas putnu dzīvei

MK 2001. gada 30. janvāra noteikumi Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”, 25. punkts

25. Mikroliegumos, kas izveidoti mežos ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, aizliegta jebkāda veida darbība, kas ir pretrunā ar mikrolieguma izveidošanas mērķiem un uzdevumiem, iznīcina vai traucē attiecīgo īpaši aizsargājamo sugu, bojā tās biotopu, tai skaitā:

- 25.1. mežsaimnieciskā darbība, izņemot meža ugunsdrošības pasākumus;
- 25.2. grāvju rakšana;
- 25.3. ceļu būve un to remonts;
- 25.4. mežacūku barotavu ierīkošana;
- 25.5. medību torņu ierīkošana un izmantošana no 1. februāra līdz 1. augustam

Mikroliegumu izveidošanas mērķis – uzturēt attiecīgo teritoriju tādā stāvoklī, kas ir labvēlīgs konkrētajai sugai, kuras aizsardzībai mikroliegums ir izveidots. Ja rodas šaubas par kādas saimnieciskās darbības atbilstību mikrolieguma izveidošanas mērķim, ir nepieciešams piesaistīt ekspertus, piemēram, izmantojot Vides ministrijas 27.08.2004. rīkojumu Nr. 249 "Par nozaru ekspertu sarakstu, kuri tiesīgi sniegt atzinumus par mikroliegumu izveidošanu".

Mikroliegumos, kas izveidoti mežos ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, aizliegta mežsaimnieciskā darbība, kurā ietilpst šādi pasākumi: kopšanas cirte, galvenā cirte, kailcirte u.c., izņemot meža ugunsdrošība pasākumus. Aizliegtas darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu (grāvju rakšana, meliorācijas veidošana, purvu nosusināšana, teritoriju appludināšana, u.c.); aizliegti būvniecības darbi, ceļu, elektropārvades un citu lineāro komunikāciju ierīkošana, ja tā nav saskaņota ar atbildīgo valsts institūciju. Aizliegta mežacūku barotavu ierīkošana, kā arī laikā no 1. februāra līdz 1. augustam medību torņu ierīkošana un izmantošana.

Kontrole saistībā ar mežsaimniecisko darbību veiks pārbaudi dabā, vai netiek veiktas aizliegtās darbības. Attiecībā uz mežacūku barotavu un medību torņu ierīkošanu un izmantošanu no 01.02. līdz 01.08. veiks pārbaudi dabā.

MK 2001. gada 30. janvāra noteikumi Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”, 26. punkts

26. Laikposmā no 1. augusta līdz 1. februārim cauri mikroliegumiem, kas izveidoti mežos ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, atļauta meža materiālu izvešana no cirsmām citās mežaudzēs, kā arī cita veida transportēšanas pasākumi, ja nav citas alternatīvas

Cauri mikroliegumiem, kas izveidoti mežos ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, atļauta meža materiālu izvešana no cirsmām citās mežaudzēs, kā arī cita veida transportēšanas pasākumi, ja nav citas alternatīvas laikā no 1. augusta līdz 1. februārim. Piemēram, vējgāžu un vējlaužu seku likvidēšanas gadījumos nepieciešams izvest meža materiālu, lai novērstu dabas stihijas postījumus.

MK 2001. gada 30. janvāra noteikumi Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”, 28. punkts

28. Laikposmā no 1. augusta līdz 31. martam mikroliegumos, kas izveidoti ūdenstilpēs un ūdenstecēs ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, atļautas šo noteikumu 27.4. un 27.6. apakšpunktā noteiktās darbības, ja tās neapdraud īpaši aizsargājamo sugu vai tās dzīvotni. Attiecīgo darbību iniciators pirms šo darbību uzsākšanas saskaņo tās ar atbildīgo valsts institūciju

Mikroliegumos, kas izveidoti ūdenstilpēs un ūdenstecēs ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, atļauta niedru pļaušana, kā arī pārvietošanās ar motorizētiem transportlīdzekļiem, ja darbības ir nepieciešamas mikrolieguma apsaimniekošanai laikposmā no 1. augusta līdz 31. martam. Darbību saskaņošanai atbildīgā valsts institūcija ir tā, kura ir izveidojusi konkrēto mikroliegumu (Valsts meža dienests, Vides un reģionālās attīstības ministrija u.c.).

Kontrolējošā iestāde veiks pārbaudi dabā, ja tā notiek minētajā laikposmā un pēc sūdzībām par to, vai mikroliegumos, kas izveidoti ūdenstilpēs un ūdenstecēs ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, nenotiek niedru pļaušana un pārvietošanās ar motorizētiem transportlīdzekļiem ārpus laika posma no 1. augusta līdz 31. martam. Tiks pārbaudīti saskaņojumi ar atbildīgo valsts institūciju.

1.1.3. Savvaļas putnu aizsardzības sistēma

Sugu un biotopu aizsardzības likums, 11. panta 1), 2), 3), 4), 6) apakšpunkts
--

11. pants. Aizliegtas darbības ar īpaši aizsargājamo sugu dzīvniekiem, to skaitā putniem
Attiecībā uz īpaši aizsargājamo sugu dzīvniekiem, to skaitā putniem, visās to attīstības stadijās ir aizliegtas šādas darbības:

- 1) jebkura mērķtiecīga ķeršana vai nogalināšana;
- 2) apzināta traucēšana (īpaši vairošanās, mazuļu augšanas, spalvmešanas, ziemas guļas un migrācijas laikā) un dzīvotņu postīšana;
- 3) apzināta putnu ligzdu un olu iznīcināšana vai bojāšana, ligzdu pārvietošana;
- 4) vairošanās vietu iznīcināšana vai bojāšana;
- 6) putnu dzīvotņu piesārņošana, kaitējuma nodarīšana tām vai citāda putnu traucēšana

Īpaši aizsargājamo sugu putnus (1. pielikums) atļauts iegūt vai traucēt izņēmuma gadījumā, ja nav pieņemamas alternatīvas un tas nekaitē attiecīgo populāciju labvēlīgai aizsardzībai to dabiskajā izplatības areālā, šādos nolūkos:

- savvaļas faunas un floras aizsardzības un biotopu saglabāšanas interesēs;
- lai novērstu nopietnu kaitējumu lauksaimniecībai, lopkopībai, mežsaimniecībai, zivsaimniecībai, medību saimniecībai un citiem zemes izmantošanas veidiem, kā arī ūdeņu kvalitātei (piemēram, meža appludināšana, meliorācijas sistēmu bojāšana, lauksaimniecības kultūraugu vai akvakultūras iznīcināšana, vai ievērojamu zaudējumu radīšana šajās jomās);
- sabiedrības veselības un drošības interesēs;
- zinātniskās pētniecības un izglītojošos nolūkos (to skaitā muzeju vajadzībām).

Iegūstot īpaši aizsargājamās sugas indivīdus, jānodrošina labvēlīga šīs sugas aizsardzība un jāievēro Sugu un biotopu aizsardzības likumā (16.03.2000.) noteiktie iegūšanas noteikumi, t.i., īpaši aizsargājamās sugas indivīda iegūšana nedrīkst ievērojami samazināt sugas īpatņu skaitu un negatīvi ietekmēt sugas populācijas dinamiku.

Kontrole pārbaudīs prasību ievērošanu pēc sūdzībām un atklātiem pārkāpumiem iepriekšējā gada laikā saistībā ar aizliegtām darbībām, kas uzskaitītas Sugu un biotopu aizsardzības likuma 11. pantā, kā arī veiks pārbaudi dabā, ja aizliegtās darbības ir iespējams izkontrolēt uz vietas.

1.2. Gruntsūdeņu aizsardzība pret dažādu bīstamu vielu piesārņojumu

MK 2002. gada 22. janvāra noteikumi Nr. 34 „Noteikumi par piesārņojošu vielu emisiju ūdenī”, 22. punkts

22. Piesārņojošo vielu (arī īpaši bīstamo vielu un bīstamo vielu) ievadīšana pazemes ūdeņos, izņemot gadījumus, ja tās izsūcas cauri augsnei vai nogulumiežiem (turpmāk – tieša emisija pazemes ūdeņos) ir aizliegta, izņemot šo noteikumu 23. punktā minētos gadījumus

Piesārņojošo vielu ievadīšana pazemes ūdeņos visbiežāk iespējama pamestās fermās, kur artēziskie urbumi nav hermētiski noslēgti un ir vaļēji, līdz ar to iespējams īpaši bīstamo vielu un bīstamo vielu piesārņojums pazemes ūdeņos.

Reģionālā vides pārvalde var atļaut tiešu emisiju pazemes ūdeņos, ja tās dēļ nepasliktinās pazemes ūdeņu kvalitāte, operators ir veicis iepriekšēju izpēti atbilstoši Valsts ģeoloģijas dienesta apstiprinātajai un operatora izstrādātajai izpētes programmai, Valsts ģeoloģijas dienests ir apstiprinājis izpētes rezultātus un ja operators ir saņēmis atļauju piesārņojuma novadīšanai un zemes dzīļu izmantošanas licenci, kas atļauj veikt šādas darbības:

- ievadīt enerģijas ieguvei izmantotos termālos ūdeņus atpakaļ tajā pašā horizontā, no kura tie iegūti;
- ievadīt ūdeni, kas satur ogļūdeņražu izpētē un ieguvē radušās vielas, tādās ģeoloģiskās struktūrās, no kurām izsūknēti ogļūdeņraži vai citas vielas, vai tādās ģeoloģiskās struktūrās, kuras dabisku apstākļu dēļ nav un nebūs izmantojamas citiem nolūkiem, ja ievadītais ūdens satur tikai tādās vielas, kas radušās iepriekš minētās darbībās;
- ievadīt atpakaļ pazemes ūdens horizontos no karjeriem vai inženierbūvju būvniecības vai uzturēšanas vajadzībām atsūknētos pazemes ūdeņus;
- ievadīt dabasgāzi vai sašķidrināto naftas produktu gāzi glabāšanai ģeoloģiskās struktūrās, kuras dabisku apstākļu dēļ nav un nebūs izmantojamas citiem nolūkiem;
- ievadīt dabasgāzi vai sašķidrināto naftas produktu gāzi glabāšanai citu veidu ģeoloģiskajās struktūrās, ja īpaši nepieciešams nodrošināt gāzes krājumus un ievadīšana notiek tādā veidā, kas novērš pieņemamo pazemes ūdeņu kvalitātes pasliktināšanos tagad vai nākotnē;
- ievadīt nelielu vielu daudzumu pazemes ūdeņu kompleksos zinātniskās pētniecības nolūkos, lai raksturotu vai aizsargātu pazemes ūdeņus vai veiktu to sanāciju, ja netiek ievadīts vairāk vielu, nekā attiecīgajam nolūkam nepieciešams.

Kontrole pārbaudīs, vai netiek veiktas aizliegtās darbības saistībā ar piesārņojošu vielu ievadīšanu, kā arī skatīsies atļauju, kurā ir noteiktas darbības, ar kurām drīkst ievadīt piesārņojošās vielas pie noteiktām limitējošām koncentrācijām.

MK 2002. gada 22. janvāra noteikumi Nr. 34 „Noteikumi par piesārņojošu vielu emisiju ūdenī”, 25. punkta ievaddaļa

25. Ja operators plāno apglabāt vai glabāt pirms apglabāšanas prioritārās vai bīstamās vielas un minētās darbības var izraisīt netiešu emisiju pazemes ūdeņos, kā arī veikt citas piesārņojošas darbības, kuras var izraisīt netiešu emisiju pazemes ūdeņos, pirms minēto darbību veikšanas jāsaņem atļauja

Atļauju izsniedz reģionālā vides pārvalde.

1.3. Vides, jo īpaši augsnes, aizsardzība, lauksaimniecībā izmantojot notekūdeņu dūņas

MK 2006. gada 2. maija noteikumi Nr. 362 „Noteikumi par notekūdeņu dūņu un to komposta izmantošanu, monitoringu un kontroli”, 33. punkts

33. Ja notekūdeņu dūņu vai komposta ražotājs un šī mēslojuma lietotājs vienojas par notekūdeņu dūņu vai komposta izmantošanu augšņu mēslošanai, tie noformē attiecīgu rakstisku apliecinājumu par notekūdeņu dūņu vai komposta izmantošanu (turpmāk – apliecinājums), pamatojoties uz šādiem dokumentiem:

- 33.1. notekūdeņu dūņu vai komposta sērijas kvalitātes apliecības kopija;
- 33.2. platības augšņu izpētes materiāli, kuros ir šo noteikumu 22. punktā minētie rādītāji;
- 33.3. kartogrāfiskais materiāls (mērogā 1:10000 vai 1:5000) ar iezīmētām platībām, kurās paredzēts iestrādāt notekūdeņu dūņas vai kompostu

Lauksaimniecībā izmantojamās zemēs augšņu mēslošanai drīkst izmantot apstrādātas notekūdeņu dūņas, kā arī kompostu, kas gatavots no apstrādātām vai neapstrādātām notekūdeņu dūņām un kam sausnā smago metālu masas koncentrācija nepārsniedz noteikumos Nr. 362 minētās limitējošās koncentrācijas. Augšņu mēslošanai drīkst izmantot notekūdeņu dūņas un kompostu arī tad, ja ne vairāk kā triju smago metālu masas koncentrācija pārsniedz limitējošās koncentrācijas ne vairāk kā par 10%.

Notekūdeņu dūņu ražotājs, pamatojoties uz akreditētā laboratorijā iegūtajiem notekūdeņu dūņu kvalitātes izpētes rezultātiem, sagatavo un noformē notekūdeņu dūņu kvalitātes apliecību katrai notekūdeņu dūņu sērijai (2. pielikums) un notekūdeņu dūņu komposta sērijai (3. pielikums).

Kontrole pārbaudīs apliecinājumu, dūņu kvalitātes apliecības kopiju, augsnes izpētes materiālus un kartogrāfisko materiālu.

MK 2006. gada 2. maija noteikumi Nr. 362 „Noteikumi par notekūdeņu dūņu un to komposta izmantošanu, monitoringu un kontroli”, 35. punkts

35. Apliecinājumā norāda:

- 35.1. notekūdeņu dūņu vai komposta daudzumu;
- 35.2. iestrādei paredzēto platību;
- 35.3. iestrādei maksimāli pieļaujamo sausnas un dabiski mitru notekūdeņu dūņu vai komposta devu;
- 35.4. audzējamās lauksaimniecības kultūraugus pirmajā gadā pēc notekūdeņu dūņu vai komposta iestrādes

Apliecinājumā norāda: notekūdeņu dūņu daudzumu; iestrādei paredzēto platību hektāros; iestrādei maksimāli pieļaujamo sausnas un dabiski mitru notekūdeņu dūņu vai komposta devu kg uz 1 hektāru; audzējamās lauksaimniecības kultūraugus pirmajā gadā pēc notekūdeņu dūņu vai komposta iestrādes. Katru apliecinājumu notekūdeņu dūņu vai komposta ražotājs numurē un reģistrē īpašā reģistrācijas žurnālā. Reģistrācijas žurnālu uztur un glabā notekūdeņu dūņu vai komposta ražotājs. Apliecinājumu oriģinālus un reģistrācijas žurnālu pēc tā pabeigšanas glabā ne mazāk kā 10 gadus.

Kontrole pārbaudīs apliecinājumu.

MK 2006. gada 2. maija noteikumi Nr. 362 „Noteikumi par notekūdeņu dūņu un to komposta izmantošanu, monitoringu un kontroli”, 40. punkts
--

40. Ja lauksaimniecībā izmantojamās platības atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, notekūdeņu dūņu un komposta izmantošanu saskaņo ar reģionālo vides pārvaldi

Aizsargājamās teritorijas ir ģeogrāfiski noteiktas platības, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā saskaņā ar kompetentu valsts varas un pārvaldes institūciju lēmumu un tiek izveidotas, aizsargātas un apsaimniekotas nolūkā:

- aizsargāt un saglabāt dabas daudzveidību (retas un tipiskas dabas ekosistēmas, aizsargājamo sugu dzīves vidi, savdabīgas, skaistas un Latvijai raksturīgas ainavas, ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos veidojumus utt.);
- nodrošināt zinātniskos pētījumus un vides pārraudzību;
- saglabāt sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas.

Notekūdeņu dūņu komposta izmantošanu īpaši aizsargājamās dabas teritorijās saskaņo ar reģionālo vides pārvaldi. Reģionālo vides pārvalžu adreses:

- Lielrīgas reģionālā vides pārvalde - Rūpniecības ielā 23, Rīga, LV-1045;
- Madonas reģionālā vides pārvalde - Blaumaņa ielā 7, Madona, LV-4801;
- Jelgavas reģionālā vides pārvalde - Kazarmu ielā 17a, Jelgava, LV-3007;
- Ventspils reģionālā vides pārvalde - Dārzu ielā 2, Ventspils, LV-3601;
- Liepājas reģionālā vides pārvalde - Jaunā ostmala 2a, Liepāja, LV-3401;
- Daugavpils reģionālā vides pārvalde - Raiņa ielā 28, Daugavpils, LV-5403;
- Rēzeknes reģionālā vides pārvalde - Zemnieku ielā 5, Rēzekne, LV-4601;
- Valmieras reģionālā vides pārvalde - L.Paegles ielā 13, Valmiera, LV-4201.

Kontrole pārbaudīs, vai ir saņemta atļauja darbībām īpaši aizsargājamā dabas teritorijā.

1.4. Ūdeņu aizsardzība pret piesārņojumu ar nitrātiem, kuru rada lauksaimnieciskās izcelsmes avoti (attiecas uz īpaši jutīgo teritoriju)

1.4.1. Pasākumi attiecībā uz kūtsmēsļu apsaimniekošanu un mēslojumu lietošanas aizliegums gar virszemes ūdensobjektiem

Aizsargjoslu likums, 37. panta 1. daļas 5. punkta c) apakšpunkts attiecībā uz mēslošanas līdzekļu lietošanu

Aprobežojumi virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās:

(1) Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās papildu šā likuma 35. pantā minētajam tiek noteikti šādi aprobežojumi:

5) 10 metrus platā joslā aizliegts:

c) lietot mēslošanas līdzekļus

Aizsargjoslas platumu nosaka, ņemot vērā gada vidējo ūdens līmeni, bet, ja ir skaidri izteikts stāvs pamatkrasts, – no tā augšējās krants. Ja krastu veido vienlaidu dambis, aizsargjosla tiek noteikta līdz dambja ārējās nogāzes pakājei, ja citos normatīvajos aktos nav noteikts citādi.

Minimālie virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu platumi tiek noteikti lauku apvidos (neatkarīgi no zemes kategorijas un īpašuma):

- Daugavai – ne mazāk kā 500 metrus plata josla katrā krastā,
- Gaujai – no izteces līdz Lejasciemam ne mazāk kā 300 metrus plata josla katrā krastā,
- Gaujai – no Lejasciema līdz ietekai jūrā ne mazāk kā 500 metrus plata josla katrā krastā,
- Lielupei – ne mazāk kā 300 metrus plata josla katrā krastā,
- Ventai – ne mazāk kā 300 metrus plata josla katrā krastā,
- pārējām vairāk par 100 kilometriem garām ūdenstecēm – ne mazāk kā 300 metrus plata josla katrā krastā,
- 25 – 100 kilometrus garām ūdenstecēm – ne mazāk kā 100 metrus plata josla katrā krastā,
- 10 – 25 kilometrus garām ūdenstecēm – ne mazāk kā 50 metrus plata josla katrā krastā,
- līdz 10 kilometriem garām ūdenstecēm – ne mazāk kā 10 metrus plata josla katrā krastā,
- ūdenstilpēm, kuru platība ir lielāka par 1000 hektāriem, – ne mazāk kā 500 metrus plata josla,
- 100 – 1000 hektārus lielām ūdenstilpēm – ne mazāk kā 300 metrus plata josla,
- 25 – 100 hektārus lielām ūdenstilpēm – ne mazāk kā 100 metrus plata josla,
- 10 – 25 hektārus lielām ūdenstilpēm – ne mazāk kā 50 metrus plata josla,
- līdz 10 hektāriem lielām ūdenstilpēm – ne mazāk kā 10 metrus plata josla,
- ūdenstilpei vai ūdenstecei ar izteiktu periodiski applūstošu palieni - ne mazāk kā visas palienes platumā līdz ūdens līmenim neatkarīgi no iepriekšējos apakšpunktos noteiktā minimālā aizsargjoslas platuma.

Latvijas upju garumus var atrast MK 22.04.1997. noteikumu Nr. 155 „Par ūdens lietošanas atļaujām” 2. pielikumā.

Vispārīgie aprobežojumi aizsargjoslās

- Vispārīgos aprobežojumus aizsargjoslās nosaka likumi un Ministru kabineta noteikumi, tos var noteikt arī ar pašvaldību saistošajiem noteikumiem, kas izdoti to kompetences ietvaros.
- Ja objektam ir noteikta aizsargjosla, tā īpašniekam ir atļauts aizsargjoslā veikt attiecīgā objekta ekspluatācijai, remontam, renovācijai un rekonstrukcijai nepieciešamos darbus. Par to rakstveidā jābrīdina zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs vismaz divas nedēļas pirms darbu uzsākšanas, izņemot avāriju novēršanas vai to seku likvidācijas darbus, kurus var veikt jebkurā laikā.
- Aizsargjoslās, kas ir lauksaimniecības zemēs, plānotie ekspluatācijas, remonta, renovācijas un rekonstrukcijas darbi veicami laikposmā, kad šīs platības neaizņem lauksaimniecības kultūraugi vai kad ir iespējama lauksaimniecības kultūragu saglabāšana, izņemot avāriju novēršanas vai to seku likvidācijas darbus, kurus var veikt jebkurā laikā.
- Pēc minēto darbu veikšanas objekta īpašniekam jāsakārto zemes platības tādā stāvoklī, lai tās būtu derīgas izmantošanai paredzētajām vajadzībām, kā arī jāatlīdzina zemes īpašniekam vai lietotājam darbu izpildes gaitā nodarītie zaudējumi. To noteikšanu un atlīdzību veic likumos noteiktajā kārtībā vai pēc savstarpējas vienošanās.
- Ja aizsargjoslas sakrīt vai krustojas, ar attiecīgo objektu ekspluatāciju un remontu saistītos darbus kopīgajos aizsargjoslu iecirkņos veic ieinteresētās juridiskās vai fiziskās personas pēc savstarpējas vienošanās.
- Juridiskās un fiziskās personas, veicot aizsargjoslās darbus, kuru dēļ ir nepieciešams objektus aizsargāt no bojājumiem, pārbūvēt vai pārvietot, aizsardzības, pārbūves vai pārvietošanas darbus veic pēc saskaņošanas ar attiecīgā objekta īpašnieku. Ar minētajām darbībām saistītās izmaksas sedz attiecīgā juridiskā vai fiziskā persona vai – pēc savstarpējas vienošanās – objekta īpašnieks.
- Juridiskajām un fiziskajām personām aizsargjoslās jāizpilda attiecīgā objekta īpašnieka likumīgās prasības.
- Pašvaldību, atbildīgo valsts institūciju un objektu īpašnieku dienestiem kontroles un uzraudzības nolūkos atļauts apmeklēt aizsargjoslu teritorijas jebkurā laikā, iepriekš par to brīdinot zemes īpašnieku, bet, ja tiesības lietot zemi nodotas citai personai, – zemes lietotāju.

Aprobežojumi virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās

Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās papildus Aizsargjoslu likuma 35. pantā minētajam tiek noteikti šādi aprobežojumi:

- aizliegts izvietot būves lopbarības glabāšanai (izņemot siena šķūņus), minerālmēslu, augu aizsardzības līdzekļu, degvielas, eļļošanas materiālu, bīstamo ķīmisko vielu vai ķīmisko produktu, kokmateriālu, kā arī bīstamās ķīmiskās vielas vai ķīmiskos produktus saturošu materiālu glabātavas, izņemot šim nolūkam teritoriju plānojumos paredzētās vietas;

- aizliegts ierīkot atkritumu apglabāšanas poligonus un atkritumu izgāztuves;
- aizliegts veikt 50 metrus platā joslā kailcirtes, izņemot koku ciršanu ārkārtas situāciju seku likvidēšanai un vējgāžu, vējlaužu un snieglauzu seku likvidēšanai, kā arī palieņu pļavu atjaunošanai un apsaimniekošanai. Ja aizsargjosla ir šaurāka par 50 metriem, kailcirtē aizliegta visā aizsargjoslas platumā;
- aizliegts celt ēkas un būves teritorijās ar applūdinājuma varbūtību vismaz reizi simt gados, izņemot īslaicīgas lietošanas būves, mazākas lauku apvidū un šim nolūkam īpaši paredzētās aizsargbūves vai teritorijas uzbēršanu.

Kontroli veiks pārbaudes brīdī.

MK 2004. gada 27. jūlija noteikumi Nr. 628 „Īpašās vides prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs”, 4.2. punkts

Kūtsmēslu savākšanai, novadīšanai un uzglabāšanai noteiktas šādas prasības:
4.2. krātuves pamatni un sienas izbūvēt no ūdensnecaurīdīga materiāla, kas ir izturīgs pret tehnikas ietekmi.

Lai novērstu šķidruma noplūdi gruntsūdeņos, kūts grīdas, mēslu savākšanas kanālus un krātuves izbūvē no šķidrumu necaurīdīga materiāla ar pietiekamu mehānisko un ķīmisko izturību. Krātuvēm ir jābūt ar mitrumizturīgu pamatni un sienām, piemēram, izgatavotiem no 150 mm bieza betona, kura stiprība nav zemāka par 25 MPa. Krātuves pamatne ierīkojama ar slīpumu (1 – 2%) uz virscas teknes vai trapa pusi, lai nodrošinātu virscas savākšanu. Gar trim krātuves malām izbūvē 1 – 2 m augstas apmales, bet ceturto malu atstāj vaļēju, lai krātuvē varētu iebraukt ar mobilo tehniku. Krātuves aizņemtā platība ir atkarīga no kūtsmēslu kaudzes augstuma. Parasti cietos (pakaišu) kūtsmēslus krauj 1,5 – 2 m augstās kaudzēs, bet, lietojot attiecīgu tehniku, kaudzes augstums var sasniegt arī 3 un vairāk metrus. Kūtsmēslu krātuvi var aprīkot ar jumtu. Tas pasargā krātuvi no nokrišņiem, kuri pēc tam aizplūst uz virscas tvertni, palielinot virscas iznākumu, kā arī samazinot amonjaka un citu gāzu emisiju apkārtējā vidē. Taču jumta izbūve sadārdzina krātuves izmaksas par 30 – 50%.

MK 2004. gada 27. jūlija noteikumi Nr. 628 „Īpašās vides prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs”, 4.4.3. un 4.4.6. apakšpunkts

Kūtsmēslu savākšanai, novadīšanai un uzglabāšanai noteiktas šādas prasības:
4.4. pieļaujama pakaišu kūtsmēslu pagaidu uzglabāšana kaudzē uz lauka, ievērojot šādas prasības:
4.4.3. pakaišu kūtsmēslus atļauts uzglabāt kaudzē uz lauka ne ilgāk par 10 mēnešiem.
4.4.6. Pirms kaudzes veidošanas ierīko absorbējoša materiāla (salmu, kūdras) pamatni, lai tā spētu uztvert kūtsmēslos esošo šķidrumu un pasargātu no noteces. Kaudzi nosedz ar absorbējoša materiāla aizsargslāni, lai mazinātu atmosfēras nokrišņu iedarbību, novērstu noteci un gaistošo vielu iztvaikošanu.

Veidojot pakaišu kūtsmēslu kaudzes uz lauka, pamatnei ieklāj salmu vai kūdras slāni, kas pasargā no barības elementu un šķidrumu noplūdes. Kūtsmēslu kaudzes nosedz ar salmu vai kūdras aizsargslāni, lai aizkavētu noteci vai gaistošo vielu iztvaikošanu. Kūtsmēslu kaudzi neveido vietās, kur lauka reljefs nesekmē virszemes noteces veidošanos un mēslojuma noplūdi. Kūtsmēslu kaudzi novieto ne tuvāk par 50 metriem no ūdenstilpes, kā arī no akas, kurā tiek ņemts ūdens

mājsaimniecībai, vai ne tuvāk par 30 m no novadgrāvja kroles un meliorācijas sistēmas būves (akas, virszemes noteces uztvērēja).

MK 2004. gada 27. jūlija noteikumi Nr. 628 „Īpašās vides prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs”, 6.1., 6.2. un 9.1. apakšpunkts

Pakaišu kūtsmēslu, šķidro kūtsmēslu, pusšķidro kūtsmēslu un vircas krātuves ietīpībai, kā arī skābbarības sulas uzglabāšanai ir noteiktas šādas prasības:

6.1. Dzīvnieku novietnē radīto pakaišu kūtsmēslu krātuves tilpums nodrošina to uzkrāšanu vismaz sešus mēnešus. Šķidro un pusšķidro kūtsmēslu krātuves tilpums nodrošina to uzkrāšanu vismaz septiņus mēnešus. Ja pakaišu kūtsmēslu, šķidro un pusšķidro kūtsmēslu daudzums pārsniedz šajā apakšpunktā noteikto krātuves tilpumu, dzīvnieku novietnes operators attiecīgo daudzumu, kurš pārsniedz krātuves tilpumu, drīkst nodot citai personai (minēto faktu pierāda dokumentāri), vai pakaišu kūtsmēslus uzglabā saskaņā ar šo noteikumu 4.4. apakšpunktu.

6.2. Vircu no vaļējām un slēgtām pakaišu kūtsmēslu krātuvēm savāc atsevišķā krātuvē, kuras tilpums nodrošina septiņos mēnešos savāktā vircas apjoma uzkrāšanu.

9.1. Šķidro kūtsmēslu, pusšķidro kūtsmēslu un vircas krātuves ir slēgta tipa vai ar pastāvīgu dabisku vai mākslīgu peldošu segslāni, kas samazina iztvaikošanu. Peldošais segslānis nosedz krātuves virsmu nepārtraukti un, ja nepieciešams, dabisko segslāni papildina.

Aprēķinot kūtsmēslu krātuvju tilpumu, jāreķinās ar to, ka mēslojums zināmu laika posmā ir jāuzkrāj un jāuzglabā. Latvijas apstākļos mēslojuma iestrādes periods ilgst vidēji no aprīļa vidus līdz oktobra vidum, tādēļ krātuvju tilpumam jānodrošina kūtsmēslu uzglabāšana vismaz 6 mēnešus (1. attēls). Krātuves tilpumu aprēķina, nosakot saražoto kūtsmēslu daudzumu atkarībā no lauksaimniecības dzīvnieku skaita vai būvniecības projektā kā noteikts. Īpašos gadījumos, kad kūtsmēslu savākšanai un transportēšanai tiek izmantots ūdens, krātuvju tilpums jāpalielina. Noteikumu 4.4.punkts pieļauj pakaišu kūtsmēslu uzglabāt uz lauka kaudzē, ja ievēro to saunas saturu $> 25 \%$, lai var sakraut kaudzē, daudzums kaudzē uz lauka atbilst vienā gadā attiecīgajā laukā iestrādājamam kūtsmēslu apjomam. Kaudzes aizliegts turēt uz lauka vienā un tajā pašā vietā ilgāk par 10 mēnešiem.

1. att. Pakaišu kūtsmēslu krātuve

Dzīvnieku novietnes operators, lai dokumentāri pierādītu kūtsmēslu nodošanu citai personai, var aizpildīt kūtsmēslu uzskaites žurnālu, kur fiksē datumu, kad kūtsmēsli vai skābbarības sula izklīdēta uz lauka vai nodota citai fiziskajai vai juridiskajai personai, kā arī norāda izklīdēto vai nodoto kūtsmēslu vai skābbarības sulas daudzumu. Pavadzīmes vai līgums arī dokumentāri pierāda kūtsmēslu nodošanu citai personai.

Šķidrmēslu uzkrāšanai rekomendē ierīkot cilindriskas virszemes krātuves, kuras var būt samontētas no metāla loksņēm, dzelzsbetona blokiem, metāla karkasa ar

sintētiskās plēves hidroizolāciju vai arī citādi (2. un 3. attēls). Pieļaujama arī virszemes vai pusiedziļinātu lagūnas tipa krātuvju izmantošana. Lai samazinātu slāpekļa zudumus (amonjaka veidā), šķidrmēsli jāievada zemāk par tvertnē esošo mēsļu līmeni. Turklāt šķidrmēsliem jābūt pārsegtiem ar gāzes aizturošu segslāni (smalcinātiem salmiem, kūdru utt.) vai arī krātuves pārsedz ar jumtu, kas aizkavē nokrišņu ūdens iekļūšanu krātuvē. Lai nokrišņi neiekļūtu krātuvēs no ēku jumtiem, tie jāapriko ar notekām, kas ūdenus aizvada ārpus šķidrmēsļu krātuves robežām.

2. att. Lagūnas tipa šķidrmēsļu krātuve

3. att. Šķidrmēsļu krātuve

Kontrole pārbaudi veiks pēc būvnormatīviem un inventarizācijas akta. Šķidrmēsļu un vircas krātuvju pārsegi tiks kontrolēti vizuāli.

1.4.2. Pasākumi attiecībā uz mēslošanas līdzekļu lietošanu un uzskaiti

MK 2011. gada 11. janvāra noteikumi Nr. 33 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem”, 3.1.1., 3.1.2., 3.1.3., 3.1.4. apakšpunkts

Lai nodrošinātu ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem, operators nodrošina šādu prasību izpildi:

Mēslošanas līdzekļus:

- 3.1.1. neizkliež uz sasalušas, pārmitras un ar sniegu klātas augsnes;
- 3.1.2. izkliež palienēs un plūdu apdraudētajās teritorijās tikai pēc iespējamo plūdu sezonas beigām. Minerālmēsļus minētajās teritorijās izsēj tikai kultūraugu veģetācijas laikā;
- 3.1.3. izkliež ne tuvāk par 50 metriem no ūdensteces vai ūdenstilpes krasta līnijas, ja nogāzes slīpums uz ūdensteces vai ūdenstilpes pusi ir lielāks par 10 grādiem.
- 3.1.4. nogāzē, kuras slīpums ir lielāks par 10 grādiem, izkliež, ja lauku klāj augu sega vai ja mēslošanas līdzeklis nekavējoties tiek iestrādāts tieši augsnē

Augu barības vielu zudumus ievērojami palielina mēslojuma iestrādāšana pirms vai pēc veģetācijas perioda. Augu trūkums un caurskalojošs ūdens režīms Latvijas klimatiskajos apstākļos veicina mēslojuma izskalošanos, tādēļ nav pieļaujam mēslojuma iestrādāšana ziemā, vēlā rudenī pēc lietavu sākšanās, kā arī ļoti agrā pavasarī, kad intensīvi darbojas nosusināšanas sistēmas. Lai novērstu barības elementu izskalošanos ar lietuvu vai sniega ūdeņiem, mēslojumu neizkliež uz pārmitras augsnes. Vietās, kur gruntsūdens līmenis paceļas līdz zemes virspusei, minerālmēsļus lieto tikai pēc gruntsūdeņa līmeņa krišanās un lauka apžūšanas.

Kontrole tiks veikta pēc teritorijas plānojuma saraksta.

MK 2011. gada 11. janvāra noteikumi Nr. 33 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem”, 3.3.2., 3.3.4. apakšpunkts

Uzglabājot un lietojot kūtsmēslus, ievēro šādas prasības:

3.3.2. Ar kūtsmēsliem iestrādātais slāpekļa daudzums vienā lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektārā gadā nedrīkst pārsniegt 170 kilogramu, kas atbilst 1,7 dzīvnieku vienībām.

3.3.4. Ja saimniecībā saražotais slāpekļa daudzums ar kūtsmēsliem pārsniedz 170 kilogramu uz vienu saimniecības lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāru gadā, operators dokumentāri pierāda saražotā kūtsmēsļu pārpalikuma nodošanu citām saimniecībām vai to izmantošanu citā veidā.

Gadā uz vienu hektāru lauksaimniecībā izmantojamās zemes nedrīkst iestrādāt vairāk par 170 kg slāpekļa tīrvielā, kas atbilst 1,7 dzīvnieku vienībām (DV_p).

Saimniecībā saražotais kūtsmēsļu daudzums gadā drīkst pārsniegt 170 kg slāpekļa uz hektāru, ja tā slēdz līgumus par kūtsmēsļu pārdošanu vai to cita veida realizāciju. Dzīvnieku vienību aprēķinam izmanto Lauksaimniecības datu centra datu bāzē reģistrēto lauksaimniecības dzīvnieku skaitu saimniecībā.

Ja DV_p pārsniegs 1,7, kontrole pārbaudīs, vai saimniecība ir slēgusi līgumus ar citām saimniecībām par kūtsmēsļu pārdošanu.

Lai noteiktu, kāds augu barības elementu, t.sk. slāpekļa, saturs ir dažādos kūtsmēsļos, var izmantot 3. tabulu.

3. tabula

Kūtsmēsļu ieguves apjoms un sastāvs (pēc Zemkopības ministrijas datiem)

Lauksaimniecības dzīvnieku suga un turēšanas veids	Kūtsmēsļu veids	Kūtsmēsļu ieguve gadā, tonnas*	Sausna, %	Saturs, kg tonnā dabiski mitru mēsļu		
				N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Slaucamā govs izslaukums mazāks par 6000 kg gadā	Pakaišu kūtsmēsli	13.0	20	5.4	2.6	3.9
	Šķīdarmēsli	17.0	10	4.1	1.4	2.8
Slaucamā govs izslaukums no 6000 līdz 8000 kg gadā	Pakaišu kūtsmēsli	15.0	20	5.9	3.2	5.3
	Šķīdarmēsli	19.0	10	4.2	2.1	2.9
Slaucamās govīs izslaukums lielāks par 8000 kg gadā	Pakaišu kūtsmēsli	20.1	20	6.0	2.9	4.3
	Šķīdarmēsli	26.0	10	4.4	2.2	3.3
Zīdītājgovis un teļi	Pakaišu kūtsmēsli	11.0	22	5.5	2.6	8.2
Vaislas bullis	Pakaišu kūtsmēsli	14.0	20	4.3	5.5	4.2
Teles (līdz 6 mēneši), vienlaidus grīda	Pakaišu kūtsmēsli	5.0	22	4.7	2.3	5.7
Tele (6 mēneši un vecāka)	Pakaišu kūtsmēsli	8.0	18	4.7	1.8	3.9
Nobarojamais jaunlops (6 mēneši un vecāks)	Pakaišu kūtsmēsli	9.0	18	4.7	3.0	6.9
	Šķīdarmēsli	13.0	10	3.7	2.7	1.8
Atšķirtie sivēni	Pakaišu kūtsmēsli	0.11	25	6.4	6.2	2.6

Sivēnmāte ar sivēniem	Pakaišu kūtsmēsli	2.0	26	9.7	8.5	4.7
Nobarojamā cūka (30 – 100 kg)	Pakaišu kūtsmēsli	1.5	21	6.3	4.3	3.0
	Šķidrmēsli	3.0	8	3.4	2.3	1.6
Jauncūka	Pakaišu kūtsmēsli	2.0	22	7.8	6.7	3.8
Kaza ar kazlēniem,	Pakaišu kūtsmēsli	2.4	25	5.4	3.1	8.3
Aita ar jēriem, dziļā kūts	Pakaišu kūtsmēsli	2.4	25	5.4	3.7	7.0
Zirgs	Pakaišu kūtsmēsli	10.0	25	4.7	2.4	3.8
Dējējvīsta	Bezpakaišu kūtsmēsli**	0.03	30	21.0	11.3	7.8
	Šķidrmēsli	0.10	10	6.4	4.7	2.2
Broilers	Pakaišu kūtsmēsli	0.01	55	27.6	12.1	13.8
Briedis	Tvirtie ekskrementi	1.2	26	7.8	5.5	4.8

* Kūtsmēsļu ieguve gadā aprēķināta ņemot vērā šādu ražošanas ciklu skaitu gadā: telei līdz 6 mēnešu vecumam- 2 cikli, nobarojamai cūkai – 3.2 cikli, jauncūkai -1,85, broileriem – 6,5, sivēnmātei ar sivēniem – 2.35 metieni.

Pieņemts, ka lauksaimniecības dzīvnieki novietnē atrodas 365 dienas.

** puscieta lauksaimniecības dzīvnieku ekskrementi.

Kūtsmēsļu iestrādei nepieciešamo lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību (ha) aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$L = \frac{\sum DV}{DV_p},$$

kur L – kūtsmēsļu iestrādei nepieciešamā lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība (ha);

$\sum DV$ – saimniecības kopējais lauksaimniecības dzīvnieku skaits, izteikts dzīvnieku vienībās;

DV_p – pieļaujamais lauksaimniecības dzīvnieku vienību skaits, rēķinot uz vienu lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāru.

Saimniecības kopējo lauksaimniecības dzīvnieku skaitu, kas izteikts dzīvnieku vienībās, aprēķina, izmantojot formulu

$$\sum DV = \sum^z DV_i \times n_i,$$

kur $\sum DV$ – kopējais lauksaimniecības dzīvnieku skaits saimniecībā, izteikts dzīvnieku vienībās;

z – lauksaimniecības dzīvnieku grupu (pēc sugas un vecuma) skaits;

DV_i – attiecīgās lauksaimniecības dzīvnieku sugas un vecuma grupas vienam dzīvniekam atbilstošais dzīvnieku vienību skaits saskaņā ar šī pielikuma 3. punktu;

n_i – attiecīgās lauksaimniecības dzīvnieku sugas un vecuma grupu skaits saimniecībā.

Dzīvnieku vienības (DV) lauksaimniecības dzīvniekiem atspoguļotas 4. tabulā.
4. tabula
Lauksaimniecības dzīvniekiem atbilstošās dzīvnieku vienības (DV)

Lauksaimniecības dzīvnieku suga un vecuma grupa	Dzīvnieku vienības
Slaucama govys	0,70
Zīdītājgovys ar teli	0,59
Vaislas bullis (no 12 mēnešu vecuma)	0,60
Tele (līdz 6 mēnešu vecumam) 1 dzīvnieks 1 vieta kūtī gadā	0,11 0,22 ¹
Tele (no 6 līdz 12 mēnešu vecuma)	0,35
Vaislas tele (no 12 mēnešiem)	0,50
Nobarojamais jaunlops (līdz 6 mēnešu vecumam)	0,20
Nobarojamais jaunlops (no 6 mēnešu vecuma)	0,45
Sivēnmāte ar sivēniem 1 dzīvnieks 1 metiens 1 vieta kūtī gadā	0,08 0,19 ²
Sivēnmāte bez sivēniem	0,20
Nobarojamā cūka (30–100 kg) 1 dzīvnieks 1 vieta kūtī gadā	0,03 0,10 ³
Kuilis	0,18
Jauncūka (85 – 180 kg) 1 dzīvnieks 1 vieta kūtī gadā	0,08 0,15 ⁴
Atšķirtais sivēns (7,5–30 kg)	0,007
Kaza (ar kazlēniem), aita (ar jēriem)	0,13
Zirgs	0,48
Broilers 1 broilers 1 vieta kūtī gadā	0,0004 0,003 ⁵
Dējējvīsta	0,006
Tītars, zoss	0,01
Trusis	0,024
Strauss	0,11
Kažokzvērs	0,05
Mazais kažokzvērs	0,018
Briedis	0,15

Piezīmes.

1. Dzīvnieku vienības uz vienu vietu kūtī gadā aprēķinātas, ievērojot šādu ražošanas ciklu skaitu gadā:

¹ telei līdz 6 mēnešu vecumam – 2 ciklus;

² sivēnmātei ar sivēniem – 2,35 metienus;

³ nobarojamai cūkai – 3,2 ciklus;

⁴ jauncūkai – 1,85 ciklus;

⁵ broileram – 6,5 ciklus.

2. Persona dzīvnieku vienības aprēķina, ņemot vērā attiecīgās dzīvnieku novietnes ražošanas ciklu skaitu gadā vai lauksaimniecības dzīvnieku turēšanas laiku.

Ja saimniecībā iegūtie kūtsmēsli tiek realizēti citā saimniecībā, tad veic uzskaiti žurnālā, norādot to veidu, daudzumu, izlietošanas laiku. Var izmantot šādu uzskaites formu:

Kūtsmēslu veids	Daudzums, kg	Izlietošanas/pārdošanas datums	Izlietots, kg	Atlikums, kg

Kontrole, pamatojoties uz organisko mēslu uzskaites dokumentiem, pārbaudīs, vai mēslošanas plāna kopsavilkuma 7. punktā minētie rādītāji ir aprēķināti precīzi un nepārsniedz 1,7 DV_p, ja pārsniedz, tad kūtsmēslu uzskaites žurnālu vai citu dokumentu.

MK 2011. gada 11. janvāra noteikumi Nr. 33 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem”, 6.1., 6.2. apakšpunkts

6.1. Laikposmā no 15.novembra līdz 15.martam neizklidē nekāda veida kūtsmēslus
6.2. Slāpekli saturošus minerālmēslus zālajos neizsēj laikposmā no 15.septembra līdz 15.martam, bet pārējiem kultūraugiem, kā arī augļu dārzos jebkuru minerālmēslu izsēja un iestrāde augsnē nav pieļaujama laikposmā no 1.novembra līdz 15.martam

Lai mazinātu ūdens un augsnes piesārņojumu ar nitrātiem laikā no 15.novembra līdz 15. martam neizklidē nekāda veida kūtsmēslus, attiecīgi arī ievēro ierobežojumus slāpekli saturošiem minerālmēsliem.

Slāpekli saturošus minerālmēslus (piem., amonija nitrāts u.c.) zālajos neizsēj laikposmā no 15.septembra līdz 15.martam, bet pārējiem kultūraugiem (graudaugiem, rapsim u.c.), kā arī augļu dārzos jebkuru minerālmēslu izsēja un iestrāde augsnē nav pieļaujama laikposmā no 1.novembra līdz 15.martam.

Kontrolē pēc lauku vēsturē fiksētā laika vai vizuāli.

MK 2011. gada 11. janvāra noteikumi Nr. 33 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem”, 6.3., 6.4., 6.4.1., 6.4.2., 6.4.3., 6.4.4., 6.4.5. apakšpunkts

6.3. Lietojot minerālmēslus, nepārsniedz šo noteikumu 2.pielikumā noteiktās maksimāli pieļaujamās slāpekļa minerālmēslu normas kultūraugiem, bet, ja saimniecība veic augu barības elementu bilances aprēķinu, šo noteikumu 2.pielikumā noteiktās maksimālās pieļaujamās slāpekļa normas atļauts pārsniegt, ja bilances intensitāte (plānotā slāpekļa norma pret slāpekļa iznesi ar ražu) konkrētā laukā slāpeklim nav lielāka par 120 procentiem
6.4. Operators, kas apsaimnieko lauksaimniecībā izmantojamo zemi 20 hektāru un lielākā platībā, kā arī audzē dārzenus, augļu kokus vai ogulājus trīs hektāru un lielākā platībā, dokumentē lauka vēsturi par katru lauku un, lietojot mēslošanas līdzekļus:
6.4.1. katru gadu saskaņā ar šo noteikumu 3.pielikuma I nodaļu sagatavo katra lauka kultūraugu mēslošanas plānu ne vēlāk kā līdz kultūraugu sējai vai stādīšanai, ilggadīgiem sējumiem un stādījumiem – līdz veģetācijas sākumam;
6.4.2. kultūraugu mēslošanas plāna sagatavošanā pamatojas uz augšņu agroķīmiskās izpētes (kartēšanas) datiem, kas nav vecāki par sešiem gadiem, un augšņu agroķīmiskās kartēšanas lietu glabā vismaz sešus gadus;
6.4.3. uzskaita un dokumentē visus saimniecībā iegādātos minerālmēslus, norādot minerālmēslu nosaukumu, pamatsastāvu un daudzumu;
6.4.4. katru gadu ne vēlāk kā līdz 15.maijam iesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā kultūraugu mēslošanas plāna kopsavilkumu par kārtējā gada ražu saskaņā ar šo noteikumu 3.pielikuma II nodaļu;
6.4.5. lauku vēstures dokumentāciju glabā vismaz trīs gadus.

Lietojot minerālmēslus, nepārsniedz noteiktās maksimāli pieļaujamās slāpekļa minerālmēslu normas kultūraugiem:

Maksimāli pieļaujamās slāpekļa minerālmēslu normas kultūraugiem *
(pēc 11.01.2011.MK noteikumiem Nr.33.)

Nr. p.k.	Kultūraugs	Slāpekļlis (kg/ha)
1.	Rudzi	130
2.	Kvieši	180
3.	Tritikāle	140

4.	Mieži	150
5.	Auzas	110
6.	Rapsis	200
7.	Elļas lini	80
8.	Šķiedras lini	40
9.	Kukurūza	160
10.	Zirņi, pupas un citi pākšaugi	40
11.	Kartupeļi	150
12.	Augļu koki, ogu krūmi	130
13.	Zemenes	120
14.	Cukurbietes, lopbarības bietes	190
15.	Galviņkāposti, ziedkāposti, brokoļi, puravi	250
16.	Burkāni	160
17.	Pārējie dārzeņi	220
18.	Tīrumu un pļavu stiebrzāles	190
19.	Zālāji, kuros tauriņziežu īpatsvars ir 50 % un vairāk	50
20.	Zālāji, kuros tauriņziežu īpatsvars nepārsniedz 50 %	150
21.	Kultivētās ganības	240

Piezīme * Augsnēs, kurās (0-30 cm slānī) organiskās vielas saturs ir lielāks par 30 %, nosakot maksimāli pieļaujamās slāpekļa normas, tabulā norādīto lielumu reizina ar koeficientu 0.7.

Ja saimniecība veic augu barības elementu bilances aprēķinu (sastāda mēslošanas plānu, aprēķinot barības vielu bilanci), maksimālās pieļaujamās slāpekļa normas atļauts pārsniegt, ja bilances intensitāte (plānotā slāpekļa norma pret slāpekļa iznesi ar ražu) konkrētā laukā slāpeklim nav lielāka par 120 procentiem.

Lauksaimniekiem, kuri saimniecībā lieto mēslošanas līdzekļus 20 hektāru un lielākā platībā un/vai audzē dārzeņus (burkānus, sīpolus u.c.), augļu kokus (bumbieres, ābeles, ķiršus u.c.) vai ogulājus (upenes, zemenes, jānogas u.c.) trīs hektāru un lielākā platībā, ir jāsagatavo un jāievēro mēslošanas plāns un jādokumentē lauka vēsture.

Lauka vēsture satur šādu informāciju (4. pielikums):

- lauka augšņu agroķīmiskais raksturojums,
- kultūrauga šķirne, priekšaugi;
- sējas laiks, norma;
- augsnes apstrādes veids;
- lietotais organiskais mēslojums (veids, deva, iestrādes laiks);
- lietotie minerālmēsli (veids, deva, iestrādes laiks, darbīgā viela);
- lietotie augu aizsardzības līdzekļi (nosaukums, deva, laiks);
- iegūtā raža.

Mēslošanas plāna uzdevums ir izveidot racionālu kultūraugu mēslošanas shēmu, lai sasniegtu plānoto ražības līmeni, racionāli izmantojot visus ražošanas resursus, tai skaitā arī mēslošanas līdzekļus. Mēslošanas plānus parasti sastāda vienam gadam, bet daudzgadīgajiem kultūraugiem, tos var izstrādāt arī vairākiem gadiem. Augu barības elementu normas nosaka, ņemot vērā augu vajadzību pēc barības

elementiem, augšņu analīzēm (cik barības elementu ir augiem pieejamā veidā augsnē un kādu ražas līmeni plāno iegūt).

Kultūraugu mēslošanas plānu var sastādīt, gan izmantojot kalkulatoru, datorprogrammas, konsultanta pakalpojumus vai gatavot to pats. Šo plānu var izstrādāt izmantojot Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra izstrādāto metodiku: <http://www.zm.gov.lv/index.php?sadala=1139&id=7190>.

Mēslošanas plānu sastāda, pamatojoties uz augšņu agroķīmisko izpēti. Augsnes agroķīmisko īpašību pamatrādītāji ir augsnes reakcija, organisko vielu, fosfora, kālija un magnija saturs augsnē. Pamatrādītāji vairumā gadījumu sniedz pietiekamu informāciju par tīrumu, augļu dārzu, pļavu un ganību augsnes kvalitāti, uz to pamata varēs plānot kalpošanas, mēslošanas un citus augsnes auglības palielināšanas darbus.

Augsnes paraugus vislabāk vākt rudenī vai arī agri pavasarī, kad lauki nav aizņemti ar sējumiem, kā arī nav dots svaigs kalpošanas materiāls vai mēslojums (organiskie vai minerālmēsli). Tādējādi iespējams precīzāk konstatēt un ievērot augsnes atšķirības, līdz ar to neradīsies kļūdaini rezultāti svaigi lietotā kalpošanas materiāla un mēslojuma ietekmē, kā arī rezultātus varēs izmantot jau kārtējā gada kultūraugu mēslošanas plānošanai. Atkārtotas augšņu agroķīmiskās izpētes gadījumā augsnes paraugus jācenšas ņemt iepriekšējās vietās un tajā pat gadalaikā.

Kultūraugu mēslošanas plānā iekļauj šādu informāciju:

- lauka numurs vai nosaukums;
- platība, (ha)
- kultūraugs, plānotā raža (t/ha);
- aprēķinātā vai saskaņā ar normatīviem noteiktā slāpekļa (N), fosfora (P_2O_5) un kālija (K_2O) norma (kg/ha);
- plānotie mēslošanas līdzekļi;
- organiskie mēslošanas līdzekļi (t/ha, t/uz lauka) (organiskajiem mēsliem norāda veidu, piemēram, liellopu pakaišu mēsli, cūku šķīdumēsli, salmi, zaļmēslojums)
- minerālmēsli, (kg/ha; kg/uz lauka); minerālmēsliem norāda pamatsastāvu
- cita informācija (pēc izvēles).

Kultūraugu mēslošanas kopsavilkumā (5. pielikums) iekļauj informāciju atbilstoši MK 11.01.2011. noteikumu Nr.33 3. pielikumam.

Titullapā ietveramā informācija:

- juridiskās personas nosaukums vai fiziskās personas vārds, uzvārds;
- juridiskās personas juridiskā adrese vai fiziskās personas deklarētā dzīvesvieta;
- faktiskā saimniecības (zemes) adrese;
- kontaktinformācija: pasta adrese, tālruņa numurs, e-pasta adrese;
- informācija par atbildīgo personu: vārds, uzvārds, amats.

Kultūraugu mēslošanas plāna kopsavilkums elektroniski vai izdrukas veidā līdz 15. maijam jāiesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā vai reģionālajās nodaļās, to adreses:

- Valsts augu aizsardzības dienests – Lielvārdes ielā 36/38, Rīga, LV-1006;

- Ziemeļkurzemes reģionālā nodaļa (Ventspils, Talsi, Tukums) – Egļu ielā 4, Talsi, LV-3201;
- Dienvidkurzemes reģionālā nodaļa (Liepāja, Kuldīga, Saldus) – Viesnīcas ielā 1, Saldus, LV-3801;
- Zemgales reģionālā nodaļa (Jelgava, Bauska, Dobeles) – Dobeles ielā 41a, Jelgava, LV-3001;
- Vidzemes reģionālā nodaļa (Limbažu, Valmieras, Valkas, Cēsu, Alūksnes raj.) – Mūrmuižas ielā 18, Valmiera, LV-4201;
- Vidusdaugavas reģionālā nodaļa (Aizkraukles, Jēkabpils, Madonas, Gulbenes, Balvu raj.) – Bebru ielā 108, Jēkabpils, LV-5201.

Kontrole pārbaudīs mēslošanas plānu un kopsavilkumu (5. pielikums), to atbilstību noteiktajām prasībām. Pārbaudīs, vai mēslošanas plāns ir sastādīts, pamatojoties uz agroķīmiskās izpētes (kartēšanas) datiem, kas nav vecāki par 6 gadiem. Pārbaudīs agroķīmiskās kartēšanas lietas saimniecībā uz vietas.

Iegādājoties Latvijā reģistrētus (vai Eiropas Savienībā reģistrētus, kas sastāda lielāko daļu no valstī nopērkamajiem) mēslošanas līdzekļus informācijai par to sastāvu jābūt uz iepakojuma etiķetes vai marķējumā. Ja mēslošanas līdzeklis nav iepakots vai tā iepakojums pārsniedz 25 kg, informāciju par mēslošanas līdzekli norāda pavaddokumentos un pircējam ir tiesības šāda veida dokumentu no pārdevēja pieprasīt.

Mēslošanas līdzekļa iepakojuma etiķetei, marķējumam vai pavaddokumentiem ir jāsaturs šāda informācija:

- mēslošanas līdzekļa oficiālais nosaukums un tirdzniecības nosaukums (ja tāds ir);
- pamatsastāvs;
- deklarētie augu barības elementi, to forma un saturs;
- lietošanas joma;
- neto masa;
- mēslošanas līdzekļa ražotājs, ievēdējs un iepakotājs;
- specifiskas instrukcijas mēslošanas līdzekļa lietošanai un glabāšanai (ja tādas ir).

Uzskaites dokumentus (pavadzīmes) var apkopot tabulā:

Mēslošanas līdzekļa nosaukums	Pamatsastāvs	Daudzums, kg	Iepirkšanas datums	Izlietots, kg	Atlikums, kg

Kontrole pārbaudīs minerālmēsļu uzskaites žurnālu.

MK 2011. gada 11. janvāra noteikumi Nr. 33 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem”, 6.5. apakšpunkts.

6.5. Rudens un ziemas periodā vismaz 50 procentu saimniecības lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem zaļās platības (daudzgadīgie zālāji, ziemāju graudaugi, ziemas rapsis, nesastrādāta rugaine, dārzeni, lopbarības biešu, cukurbiešu laksti (lapas)).

Lai novērstu eroziju un augu barības elementu (īpaši nitrātu slāpekļa) izskalošanos, saimniecības plāno daļu zemes rudens-ziemas periodā aizņemt ar augiem vai augsnē neiestrādātām pēcpļaujas atliekām. Tās ir tā sauktās „zaļās platības”, un to īpatsvaram jā sastāda 50 % no lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

"Zaļās platības" funkcijas var nodrošināt šādi kultūraugi:

- ziemāju graudaugi (kvieši, rudzi, mieži, tritikāle);
- ziemas rapsis;
- daudzgadīgie zālaugi (tai skaitā aramzemē sētie daudzgadīgie zālaugi, zālāji sēklu ieguvei);
- mazākās platībās – daudzgadīgie dārzeni, augļu koki un ogulāji, zemenes, kā arī vēlu vācamie kultūraugi;
- cukurbietes un lopbarības bietes, vēlīnie kartupeļi, kukurūza; vēlu novācamie dārzeni (bietes, burkāni, kāposti, u.c).

"Zaļās platības" var veidoties, ja uz lauka atstāj neiestrādātas kultūraugu pēcpļaujas atliekas – rugājus, zaļmēslojuma augus, vienmērīgi izklidētas biešu lapas. Tomēr to spēja aizsargāt augsni no erozijas un augu barības elementu izskalošanās ir aptuveni uz pusi mazāka nekā labi izveidotam iepriekšminēto kultūraugu zelmenim.

Kontrole pārbaudīs zaļo platību procentuālo attiecību saskaņā ar kultūraugu mēslošanas plānu.

1.5. Dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzība

1.5.1. Pasākumi attiecībā uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām

MK 2011. gada 1. marta noteikumi Nr. 173 „Kārtība kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 14.pielikums A daļa 1.punkts 1.5.1.1. prasība

1.5.1.1. Dabas liegumu teritorijā aizliegts:

1.5.1.1.1. dedzināt virsāju un niedru platības, kā arī meža zemsedzi, ja vien tas nav īpaši aizsargājamo biotopu atjaunošanas pasākums, par kura veikšanu ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja un ir rakstiski informēta par ugunsdrošību un ugunsdzēsību atbildīgā institūcija;

1.5.1.1.2. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot, kultivējot vai ieaudzējot mežu) palieņu un terašu pļavas;

1.5.1.1.3. mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot:

1.5.1.1.3.1. dabiski apmežojušās vai pirms aizsargājamās teritorijas izveidošanas apmežotas lauksaimniecības zemes lietošanas kategorijas maiņu uz kategoriju "mežs" vai "krūmājs";

1.5.1.1.3.2. upju dabiskā tecējuma atjaunošanu;

1.5.1.1.3.3. ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju:

1.5.1.1.3.3.1. zemes lietošanas kategorijas maiņu nacionālo parku dabas lieguma zonā;

1.5.1.1.3.3.2. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu

Aizsargājamām teritorijām var izstrādāt aizsardzības un izmantošanas noteikumus, lai nodrošinātu šo teritoriju aizsardzību un tajās esošo dabas vērtību saglabāšanu. Aizsargājamām teritorijām ir izstrādāti vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plāni. Lai saskaņotu dabas aizsardzības, dabas resursu izmantošanas un reģiona ilgtspējīgas attīstības intereses, nodrošinot teritorijas dabas vērtību saglabāšanu, kā arī lai nodrošinātu labvēlīgu aizsardzības statusu tām īpaši aizsargājamām sugām un īpaši aizsargājamiem biotopiem, kuru aizsardzības nolūkā šī teritorija ir izveidota, fiziskā vai juridiskā persona var izstrādāt aizsargājamās teritorijas dabas aizsardzības plānu. Plānā ietver zinātnisko informāciju par aizsargājamo teritoriju, pamatojumu funkcionālajam zonējumam, ja tāds nepieciešams, un nosaka vienotus visas teritorijas apsaimniekošanas pasākumus, lai sasniegtu tās aizsardzības mērķus.

Aizliegts dedzināt virsāju un niedres, tomēr, lai novērstu krūmu atvašu strauju atjaunošanos, kā arī, lai atbrīvotu apsaimniekojamās platības no daudzu gadu to neapsaimniekošanas laikā uzkrājušās kūlas un ciņiem, izcirstajās platībās pieļaujama kūlas nodedzināšana agrā pavasarī. Pasākums veikams stingrā uzraudzībā, pēc iepriekšēja saskaņojuma ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu (VUGD).

Kontrole pārbaudīs vizuāli uz vietas. Tiks pārbaudīti saskaņojumi, ja tādi ir izsniegti.

MK 2011. gada 1. marta noteikumi Nr. 173 „Kārtība kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 14.pielikums A daļa 1.punkts 1.5.1.2., 1.5.1.3. un 1.5.1.4. prasība

1.5.1.2. Dabas parku teritorijā aizliegts:

1.5.1.2.1. dedzināt sausās zāles, virsāju un niedru platības, kā arī meža zemsedzi, ja vien tas nav biotopu atjaunošanas pasākums, par kura veikšanu ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja un ir rakstiski informēta par ugunsdrošību un ugunsdzēsību atbildīgā institūcija;

1.5.1.2.2. mainīt zemes lietošanas kategoriju.

1.5.1.3. Aizsargājamo ainavu apvidus teritorijā aizliegts dedzināt sausās zāles, virsāju un niedru platības, kā arī meža zemsedzi, ja vien tas nav biotopu atjaunošanas pasākums, par kura veikšanu ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja un ir rakstiski informēta par ugunsdrošību un ugunsdzēsību atbildīgā institūcija

1.5.1.4. Dabas pieminekļa teritorijā aizliegts mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot zemes lietošanas kategorijas maiņu aizsargājamās dendroloģiskajās stādījumos saskaņā ar normatīvajiem aktiem par parku ierīkošanu un apsaimniekošanu

Dabas parkos aizliegts dedzināt sauso zāli un niedres, izņemot atsevišķus gadījumus, piemēram, Engures ezera dabas parka dabas aizsardzības plānā paredzēta niedru pļaušana, lai kavētu ezera aizaugšanu ar niedrēm, organiskā materiāla uzkrāšanos ezerā, novērstu tajā vienlaidus niedru audžu veidošanos. Lai veiktu šīs darbības, tās ir jāsaskaņo ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai ar reģionālo vides pārvaldi.

Kontrole pārbaudīs vizuāli uz vietas un/vai pēc sūdzībām un atklātiem pārkāpumiem iepriekšējā gada laikā, vai netiek pļauts virzienā no lauka malām uz centru, kā arī vai netiek dedzināta sausā zāle un niedres. Tiks pārbaudīti saskaņojumi, ja tādi ir izsniegti.

1.5.2. Pasākumi attiecībā uz aizsargājamām augu sugām

Sugu un biotopu aizsardzības likums, 12. panta 1.punkts

12. Aizliegtās darbības ar īpaši aizsargājamo sugu augiem, sēnēm un ķērpjiem: Attiecībā uz īpaši aizsargājamo sugu augiem, sēnēm un ķērpjiem vai to daļām visās attīstības stadijās ir aizliegtas šādas darbības: 1) lasīšana, noplūkšana un izrakšana, kā arī dzīvotņu postīšana

Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumos Nr. 396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” ir uzskaitītas īpaši aizsargājamās augu sugas, kā, piemēram: dzegužpuķe, zalkšu – *Orchis morio* L., nārbulis, sekstainais – *Melampyrum cristatum* L. (6. pielikums).

Noteikumos minētas aizliegtās darbības – lasīšana, noplūkšana un izrakšana, kā arī dzīvotņu postīšana – attiecas tikai uz augu tīšu mehānisku bojāšanu un piesavināšanos jeb iegūšanu. Lielākais apdraudējums aizsargājamiem augiem – to augšanas apstākļu maiņa, ieskaitot ķīmisko un bioloģisko ietekmēšanu – nav aizliegta.

Kontrole pārbaudīs vizuāli uz vietas, vai tiek ievērotas prasības.

MK 2001. gada 30. janvāra noteikumi Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”, 29.9., 29.10. un 29.12. apakšpunkts

Mikroliegumos, kas izveidoti augu biotopu aizsardzībai, aizliegta jebkāda veida darbība, kas ir pretrunā ar mikrolieguma izveidošanas mērķiem un uzdevumiem, iznīcina vai traucē attiecīgo īpaši aizsargājamo sugu, bojā tās biotopu, negatīvi ietekmē ekosistēmas struktūru, tai skaitā 29.9. minerālmēslu, pesticīdu un citu ķīmisko vielu lietošana; 29.10. zemju transformācija 29.12. grunts uzbēršana, zemes virskārtas nostumšana.
--

Mikroliegumu izveidošanas mērķis – uzturēt attiecīgo teritoriju tādā stāvoklī, kas ir labvēlīgs konkrētajai sugai, kuras aizsardzībai mikroliegums ir izveidots (piem. melnam stārķim - egļu mežs).

Kontrole pārbaudīs vizuāli uz vietas, vai tiek ievērotas prasības.